A Tanács következtetései (2008. május 22.) a felnőttkori tanulásról

(2008/C 140/09)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

Mivel:

(1) A 2000. tavaszi lisszaboni Európai Tanács következtetéseiben [1] Európa oktatási és képzési rendszereinek korszerűsítésére hívott fel, válaszként a tudásalapú gazdaság által támasztott követelményekre, valamint az Uniót a globalizált világban egyre nagyobb mértékben érintő társadalmi-gazdasági és demográfiai kihívásokra.

(2) A 2002. tavaszi barcelonai Európai Tanács következtetéseiben [2] arra szólította fel a tagállamokat, hogy gondoskodjanak arról, hogy valamennyi polgár szerezzen alapfokú képesítést, valamint hogy az idősebb munkavállalók számára növeljék a munkaerőpiacon maradás esélyeit, különösen az egész életen át tartó tanulás programjához való valódi hozzáférés biztosításával.

(3) Az egész életen át tartó tanulásról szóló, 2002. június 27-i tanácsi állásfoglalás [3] hangsúlyozta, hogy az egész életen át tartó tanulásnak magában kell foglalnia az óvodáskortól a nyugdíjba vonulás utáni évekig tartó tanulást, beleértve a formális, nem formális és informális tanulás teljes spektrumát.

(4) A szakoktatás és szakképzés területén való fokozott együttműködésről szóló, 2002. december 19-i tanácsi állásfoglalás [4] megállapította, hogy a felnőttek, köztük az idősebb munkavállalók alkalmazkodóképessége és foglalkoztathatósága nagyban függ attól, hogy a munkában töltött évek alatt van-e lehetőségük készségeik folyamatos frissítésére és új készségek elsajátítására.

(5) Az egész életen át tartó orientáció politikáinak, rendszereinek és gyakorlatainak megerősítéséről szóló, 2004. május 28-i tanácsi állásfoglalás [5] hangsúlyozta, hogy valamennyi európai polgárnak valamennyi életszakaszban hozzá kell férnie a pályaorientációs szolgáltatásokhoz, és külön figyelmet kell fordítani a veszélyeztetett egyénekre és csoportokra.

(6) A nem formális és informális tanulás megállapítására és elismerésére vonatkozó közös európai elvekről szóló, 2004. május 28-i tanácsi következtetések [6], amelyek a 2002. novemberi koppenhágai nyilatkozatra válaszul születtek, a nem formális és informális tanulás elismerésére szolgáló európai eszközök kidolgozására és terjesztésére hívtak fel.

(7) Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló, 2006. december 18-i európai parlamenti és tanácsi ajánlás [7] célja többek között annak biztosítása, hogy a felnőttek egész életük során képesek legyenek készségeik fejlesztésére és frissítésére, valamint hogy megfelelő infrastruktúra álljon rendelkezésre a felnőttek folyamatos oktatására és képzésére.

(8) Az oktatásra és képzésre vonatkozó lisszaboni célkitűzések tekintetében elért haladás nyomon követésére szolgáló mutatók és referenciaértékek összefüggő keretrendszeréről [8] szóló, 2007. május 25-i tanácsi következtetések a felnőttek készségeire vonatkozó mutatók kidolgozásának folytatására szólítottak fel.

(9) Az Európai Képesítési Keretrendszer létrehozásáról szóló, 2008. április 23-i európai parlamenti és tanácsi ajánlás [9] azt a megközelítést támogatja, miszerint a képesítések leírásakor a tanulási eredményeket kell alapul venni, függetlenül attól, hogy azok hol és milyen módon születtek.

(10) Az „Oktatás és képzés 2010" munkaprogram megvalósításáról szóló, 2008. évi közös tanácsi és bizottsági időközi jelentés kiemeli, hogy az idősebb munkavállalók és az alacsony képzettségűek felnőttkori tanulásban való alacsony részvételi aránya továbbra is jelentős problémát jelent.

(11) „*A felnőttkori tanulás: tanulni sohasem késő*" című, 2008. január 16-i európai parlamenti állásfoglalás [10] arra ösztönzi a tagállamokat, hogy mozdítsák elő az ismeretszerzést és teremtsék meg az egész életen át tartó tanulás kultúráját, különösen azáltal, hogy a felnőttoktatás vonzerejének, hozzáférhetőségének és eredményességének növelésének céljával hajtják végre a nemek közötti esélyegyenlőséggel kapcsolatos politikákat,

ÜDVÖZLI a „*Felnőttkori tanulás: Tanulni sohasem késő*" című, 2006. októberi bizottsági közleményt [11] és a „*Tanulni sohasem késő*" című, 2007. szeptemberi bizottsági cselekvési tervet [12], amelyek mindegyike felhívja a figyelmet a felnőttkori tanulásnak mint az egész életen át tartó tanulás egyik legfőbb összetevőjének fontosságára, és felszólítja a tagállamokat a részvétel akadályainak felszámolására, a felnőttoktatás általános színvonalának és hatékonyságának növelésére, az elismerési folyamat felgyorsítására, valamint annak biztosítására, hogy elegendő beruházás és megfelelő nyomon követés érvényesüljön e területen.

[1] SN 100/1/00 REV 1.
[2] SN 100/1/02 REV 1, 32. és 33. pont.
[3] HL C 163., 2002.7.9., 2. o.
[4] HL C 13., 2003.1.18., 2. o.
[5] 9286/04.
[6] 9600/04.
[7] HL L 394., 2006.12.30., 10. o.
[8] HL C 311., 2007.12.21., 13. o.
[9] *A Hivatalos Lapra való hivatkozást később adjuk meg.*
[10] (2007/2114 (INI)) – P6_TA-PROV(2008)0013.
[11] 14600/06 – COM(2006) 614 végleges.
[12] 13426/07 – COM(2007) 558 végleges.

ELISMERI, hogy a felnőttkori tanulás kulcsszerepet játszhat a lisszaboni stratégia céljainak teljesítésében azáltal, hogy növeli a társadalmi kohéziót, az új munkahelyek betöltéséhez szükséges készségekkel ruházza fel a polgárokat, és hozzásegíti Európát a globalizáció jelentette kihívások megfelelőbb megoldásához. Különösen az alábbi lépésekre van szükség:

1. növelni kell a még mindig jelentős számú alacsonyan képzett munkavállaló készségszintjét annak érdekében, hogy valamennyi polgár képessé váljon a technológiai változásokhoz és a jövőbeli készségigényekhez való alkalmazkodásra, és mindez hozzájáruljon az általános gazdasági teljesítmény javulásához;
2. meg kell oldani a korai iskolaelhagyók tartósan magas számának problémáját, úgy, hogy a felnőttkorba belépő, képesítéssel nem rendelkező fiatalok kapnak egy második esélyt, célzottan az olyan különösen fontos területeken, mint például az alapszintű olvasási és számolási készség, az informatikai készségek és a nyelvtanulás;
3. küzdeni kell az alacsony alapképzettségi szint, a munkanélküliség és a vidék elszigetelődése okozta társadalmi kirekesztődés ellen, és emellett – tekintettel a jelenlegi demográfiai és migrációs tendenciákra – nagyobb figyelmet kell fordítani az egész életen át tartó tanulás és képzés terén az idősebb munkavállalókkal és a migránsokkal szemben támasztott követelményekre;
4. biztosítani kell a felnőttkori tanulás hatékonyságát, eredményességét és színvonalát, azzal a céllal, hogy az ilyen tanulásban való aktív részvétel – különösen a hátrányos helyzetű csoportok körében – nőjön, elegendő köz- és magánberuházás áramoljon a területre, valamint hogy mindez a magánszektort arra ösztönözze, hogy a felnőttkori tanulást a munkahelyi és vállalkozásfejlesztés alapvető elemének tekintse.

ÚGY VÉLI, hogy a felnőttkori tanulás jelentős mértékben képes hozzájárulni az említett igények kielégítéséhez azáltal, hogy nem csak gazdasági és társadalmi előnyökkel jár – például nagyobb fokú foglalkoztathatóság, jobb állásokhoz jutás, felelősségteljesebb polgárság és megnövekedett társadalmi részvétel – hanem az egyén számára is előnyöket hordoz, például nagyobb fokú önkiteljesítéshez, az egészség és jóllét magasabb szintjéhez és nagyobb önbecsüléshez vezet, és ennek megfelelően ÚGY VÉLI, hogy:

1. a felnőttkori tanulást nemzeti szinten hangsúlyosabbá kellene tenni és hatékonyabban kellene támogatni, az egész életen át tartó tanulás kultúrájának megteremtésére irányuló általános erőfeszítések részeként;
2. az ezen következtetések mellékletében foglalt konkrét intézkedések koherens keretet adhatnak az „Oktatás és Képzés 2010” munkaprogram keretében e téren teendő jövőbeli fellépés számára;
3. az ilyen intézkedések továbbfejlesztése és végrehajtása során maradéktalanul tiszteletben kell tartani, hogy az oktatás tartalma, valamint az oktatási és képzési rendszerek megszervezése a tagállamok feladata, továbbá a nyitott koordinációs módszert kell alkalmazni;
4. a felnőttkori tanulás fejlődésének és nyomon követésének összhangban kell állnia a Tanács által 2007 májusában elfogadott mutatók és teljesítménymérők koherens keretével, és bele kell foglalni az „Oktatás és képzés” munkaprogrammal kapcsolatos, az elért eredményekről szóló jövőbeli együttes jelentésekbe;
5. a felnőttkori tanulás ágazatközi jellege, sokszínűsége, összetettsége és gazdagsága felveti az igényt egy olyan integrált megközelítés kialakítására, amely valamennyi érdekelt felet bevonja, beleértve a helyi és regionális szinten érdekelt feleket, a szociális partnereket és a nemkormányzati szervezeteket.

Ennek megfelelően FELSZÓLÍTJA A TAGÁLLAMOKAT, hogy foglalkozzanak az e következtetésekben meghatározott, a felnőttkori tanulást érintő kérdésekkel, elsősorban a mellékletben felsorolt intézkedések – saját helyzetüknek és prioritásaiknak megfelelő – végrehajtása révén,

és FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT, hogy:

– például az e következtetések mellékletében foglalt intézkedések alkalmazása révén nyújtson támogatást a tagállamoknak a felnőttoktatás továbbfejlesztéséhez és javításához, nemcsak a lehetőségek növelése, a szélesebb körű hozzáférés és a nagyobb mértékű részvétel tekintetében, hanem a megfelelőbb tanulási eredmények és az eredményorientált tanulás szempontjából is,
– biztosítsa a kiegészítő jelleget és a koherenciát az ilyen intézkedések nyomon követése, valamint a bolognai és koppenhágai folyamatok végrehajtása között, amennyiben ezek a felnőtt korú tanulókhoz kapcsolódnak,
– erősítse és használja ki a meglévő kutatási struktúrákat a felnőttoktatás igényeihez,
– folytassa és mélyítse el az együttműködést az e területen működő nemzetközi szervezetekkel és érintett nemkormányzati szervekkel, továbbá építsen ki kapcsolatokat az olyan regionális kezdeményezésekkel, mint az Európa és Ázsia közötti együttműködés, valamint az olyan világméretű kezdeményezésekkel, mint az „Oktatást mindenkinek” kezdeményezés és a millenniumi fejlesztési célok.

MELLÉKLET

A 2008 és 2010 KÖZÖTTI IDŐSZAKRA VONATKOZÓ KONKRÉT INTÉZKEDÉSEK

A. A BIZOTTSÁG RÉSZÉRŐL, EGYÜTTMŰKÖDÉSBEN A TAGÁLLAMOKKAL

1. A nemzeti szintű oktatási és képzési reformok elemzése, különösen ami az európai képesítési keretrendszerhez kapcsolódó nemzeti képesítési rendszerek, valamint a formális, nem formális és informális tanuláshoz kapcsolódó kreditátviteli rendszerek kialakítását illeti, a felnőttek számára a képesítési rendszerekhez való hozzáférés javítása céljából.

2. A nemzeti oktatási és képzési reformok hatásának elemzése a finanszírozási források különböző korosztályok közötti megoszlása tekintetében, összhangban az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó megközelítéssel.

3. A felnőttoktatás területén dolgozók számára előmeneteli lehetőségek, feltételek és források kialakításának támogatása a tagállamok meglévő bevált gyakorlatai alapján, a szakma ismertségének és státuszának erősítése céljából.

4. További kutatás folytatása azon minőségi kritériumok kidolgozása terén, amelyek a felnőttoktatást végzőkre vonatkoznak.

5. A különösen nehezen elérhető csoportok motivációját célzó bevált gyakorlatok és projektek közös listájának összeállítása, az e csoportok munkaerő-piaci és társadalmi újrabeilleszkedését és önbecsülésük növelését segítő legfontosabb tényezők meghatározása.

6. Elsősorban az alacsony képzettségű, az idősebb és a migráns munkavállalók által a formális oktatási rendszeren kívül szerzett tanulási eredmények értékelése során a bevált gyakorlat meghatározása.

7. A felnőttoktatásban használt, elfogadott fogalommeghatározások glosszáriumának összeállítása, továbbá például az OECD által eddig összegyűjtött adatokra építve, és az oktatással és az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos statisztikákról szóló, 2008-as rendelettel ([1]) összhangban a nyomon követés megkönnyítéséhez szükséges európai szintű, összehasonlítható alapadatok összeállítása. (Biztosítani kell valamennyi tagállam számára az e munkában való részvétel jogát).

8. Az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos nemzeti stratégiák keretében a felnőttoktatás helyét megerősítő, támogató intézkedések meghatározása.

9. Olyan támogató kampányok indítása, amelyek célja a potenciális tanulók figyelmének felkeltése és motivációjának növelése, és ezáltal a felnőttoktatásban való általános részvétel növelése.

B. A TAGÁLLAMOK RÉSZÉRŐL, A BIZOTTSÁG TÁMOGATÁSÁVAL

1. A bevált gyakorlatok cseréjének, az egymástól való tanulásnak és a közös projektek létrehozásának ösztönzése és támogatása a felnőttoktatás területén, a tagállami érdekelt felek körében.

2. Az egész életen át tartó tanulás kultúrájának kialakítása felé vezető út részeként szoros együttműködés a felnőttkori tanulás akadályainak meghatározása és felszámolása terén, valamint az igényekhez igazodó, magas szintű képzési lehetőségek és segédeszközök kialakításában a felnőttoktatás területén, beleértve az e-tanulási és a távoktatási lehetőségeket.

3. Mind a felsőoktatási mind a szakoktatási intézmények ösztönzése arra, hogy nagyobb mértékben nyissanak a felnőtt korú tanulók felé, és alakítsanak ki partneri kapcsolatokat az üzleti élet szereplőivel annak érdekében, hogy a munkáltatókat a munkahelyi felnőttoktatás megszervezésére, a munkavállalókat pedig az abban való részvételre ösztönözzék.

4. Törekvés arra, hogy megkönnyítsék valamennyi állampolgár számára a felnőttoktatáshoz való hozzáférést és növeljék az abban való részvételt, különösen azok számára, akik korán otthagyták az alapoktatást és -képzést, és „második esélyt" szeretnének, továbbá a különleges szükségletekkel rendelkezők számára, valamint azoknak, akik nem elégséges alapképzettséggel vagy tanulmányaikat tekintve kevés eredménnyel rendelkeznek, mindezt abból a célból, hogy képzettségi szintjük emelésére ösztönözzék őket.

5. Az egész életen át tartó tanulás programjának, az európai strukturális alapoknak és más hasonló finanszírozási forrásoknak a hatékony és eredményes felhasználása a felnőttkori tanulási lehetőségek javítása céljából.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2008. április 23-i rendelete az oktatással és az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos statisztikák előállításáról és kidolgozásáról – PE-CONS 3659/3/07 REV 3 dokumentum. A Hivatalos Lapra való hivatkozást később adjuk meg.

6. Olyan, egész életen át tartó pályaorientációs rendszerek kialakításának és alkalmazásának az elősegítése, amelyek a felnőtteket független tájékoztatással és tanácsokkal, az egyéni készségek elemzésével és személyre szabott karriertanácsadással tudják ellátni.

7. A felnőttkori tanulás által a társadalmi kohézió és a gazdasági fejlődés elősegítésében betöltött szerep mérlegelése a költség–haszon szempontjából.

8. A legfontosabb készségek és kompetenciák – beleértve az elsősorban a formális tanulási rendszereken kívül szerzetteket – értékeléséhez szükséges módszerek és eszközök kialakításának megkönnyítése, és ezeknek a tanulási eredmények szempontjából való értékelése és meghatározása az értékelési és elismerési eljárások előmozdításába való beruházás mellett.

9. Az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó megközelítésnek megfelelően törekvés a felnőttoktatás megfelelő arányának biztosítására a pénzügyi forrásoknak a különböző oktatási ágazatok közötti elosztásakor.

10. A szociális partnerek és más érdekelt felek – többek között a nemkormányzati szervezetek – aktív részvételének elősegítése a tanulók különböző kategóriáinak igényeihez igazított, magas szintű oktatás biztosításához. Külön hangsúlyt kell fektetni az információs és kommunikációs technológiákon alapuló tanulási megközelítésekre és az információs és kommunikációs technológiai készségek fejlesztésére.

11. Az együttműködés megerősítése az Európai Szakképzés-fejlesztési Központtal és az Unesco egész életen át tartó tanulásért felelős intézetével, továbbá a többi nemzetközi intézmény kutatási kapacitásainak teljes kiaknázása a felnőttoktatás és a felnőttkori tanulás területén.

12. A 2010 utáni lehetséges intézkedések mérlegelése az ezen intézkedések végrehajtását követően született eredmények alapján, az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram nyomon követésével összhangban.